

۲۱ مارچ ۱۹۱۸

صافی : ۳۶

ایکٹیوی جلد

تیسری مکتوبہ

تسقی

نورک تاریخہ راء...

آماسی مورخ حسین حسام الدین افندیك (اقدام) ك ۱۰ كاتون ثانی سنه ۳۳۴ تاریخلی نسخہ سنہ مندرج (یاقوت) ك (مجمع البلدان) ندن آتش اولقلاری عربیہ شعرلر ك ترجمہ لرنی احتوا این (نوركلره خان عنانی) آدی مقاله سنه كوزہ چارین عرب لسانه عالم خطاط ایلہ دیگر بعض یاكلقلاری كوستركم استیئورم.

(مجمع) دن جلدو صحیفه تعین ایئتیش اولقلاری سنه متشكراً صحیفه بی اچدم.

كندیاری فی الفیقه اصلاً (صفدلی اولان (ابو یعقوب اسحاق بن حسان بن قوی الخری) بی (ارمینیه) والیسی یایوب خرزخانی قارشوسته بولنك قومانداسی آلتندہ اخذ موقع ایند فرقه سكبری بیته اشرف عرب آروسته (عثمان بن خزمی) بی دخی ویرنه و بوراده (یاقوت) ك اشرفا كلسه سندن اول ذكر اغتش اولدینی (صاحب) كلسه ناصلا دقت ایتمه شلرد.

حالوكه بوراده (ارمینیه) والیسی ابو یعقوب اولیوب آمرایكین مأمور ظن ایدرك اولونده ترجمه ایشكاری وكندی طرفلر ندن برده (ابو یعقوب) ك قومانداسی آلتندگی فرقا سكبری به داخل ایله كلاری (عثمان بن خزمی) در.

(عثمان بن خزمی) (ابو یعقوب) ك قومانداسی آلتندہ اولقدن یقه (ابو یعقوب) ی قوماندان تعین ایند آمر و حاقد كوستركم اولدیم (كلسه) كلسه بی دقترلی جلب ایتمیش اولدیندن وقته ك (۱۴۸- ۱۵۰) ده جریان ایئتیش اولدینی سولیورلرك ، وقته ك یوتاریش قدر تاخری علینه اولان بولكله شهادتی مواجهه سنده ایكی سنه لك فرافصله كوستركم ذكر تاریخاری ذكر ایلاری حقیقه تحف وغریب دوششدر.

(ابو یعقوب) ك ایكی نوروی ایلہ ترجمه ایئتیش اولقلاری شمرندہ سنه ربیعی صرعك بائی (آبالصند) اولدیندی حالده یونی باشکین یولقلاری كندی فكرلرنجه تصدیق مقصدیلہ تحریف ایلہ (آبالصند) صورت قویشلر ، و استقامت همز صلیه حرف چری احتوا ایند (ایا) بی (قبول ایدمه نزل ...) دیب ترجمه لی شهادتیه ، بائی اولسی حبیلہ (ای) صورتیه اولدیندی ده دوشو كندن یونی فضل مانی ظلیله غفلت و تحریف نتیجه سی اولدوق بیوك بر خطایه دوشملر و مع التأسف ترجمه لرنك یاكلقلاری سرایا حایث بران بومصرعه ك صورت املایه اصلا نقلد ایتمه شلرد.

ایكینچی بیوت كلسه سنه "صفدلی برما ق چاهل آدملرك سفاقلین بی تعین ایتمار بی قبول ایدمه نزل. اونلر بیلدیلر ك ناصل بیوت بوبودیم ملو برافزده بوبوك فرعلی اولان برامل تحجیر" دییورلر سده بوبو شعرك ترجمه سی اولیوب كندیلرنك ترتیب

بو حاله اك چوق سبب اولان شی ، دولت علیه ایلہ فرانسه آروسته كدی سیاسی مناسباتك عین ماهیت وصمیمی حفاظت ایدمه سی اولشی ایدی . حتی اوچنچی هاتری زماننده - لیسانت مالمسندن ولایله فرانسه حكومتی دولته یلہ یوزوشش ، سفیری كریه جافیر تمیدی . ایته انكیزلر ، اوتارخاره قدر فرانسزلرك نائل اولشن اولقلاری بونون ساعداتی بردن قازاغلار ، بعدما كندی باندلر ایلہ تجارت اجراسه مأذون اولشلردی . لکن بو مساعدتده ینه قاراده كیز تجارته دائر برماده خصوصه یوق ایدی . قاعده قدیمه و فرانسزلره وندیکلرك رقیبه تنبانی بویاده ، انكیز آلمانی قوه دن نعله چقارماش ایدی . فرانسزلر ، بو خصوصه دها ایلدی بی كیدرك ، انكیزلرك كافای السابق فرانسز باندلر ایلہ تجارت ایدیلر و برته ساعی صرفنده بیله خالی قالمشلا ۱۵۸۶-۱۵۸۶ (ایول ۱۶۷۵) تاریخنده آورنده عتد اولونان توركا - انكلكه ، معاهده سی انكیز كیلرنك قارا ده كیزه كیده جكنی تصریح ایقور ، ۳۶ و ۳۸ نخی مادداری قاراده كیز تجارتك سابق وجهه ایلہ - یعنی عثمانی سفینه لریله اجراسی ضماً ایما ایدیلور دی . انكیزلردن سوكر ، هولاند ایلر بی ساعده بی آلاقز یالكنز فرانسز باندلر ایل آلتندہ تجارتك ایش آسارتندن انكیز آسارتنه دوشملرد . فرانسه وانكلكه ، دیگر اقوامك قوشده منافعتك حامیسی حقوقك مدافعی كیلرك قونسولوخانه رسوی کلی برچوق واردات تأمین ایدرلدی . هولندا ، نهایت ، استانبول كوشه ردیك دریائلی سفیر سایمندن ، باب عالی ایلہ دوشوردن دغوریه قاسده بولوشش وانكلكه نائل اولدینی امتیازی - بلا واسطه - كندی ولته ده تأمین ایلیمشدر .

اون بدینچی عصر نهایتلرندہ آرتق ایشیالار ك شرقه تجارتی جان مان هیچ دركسه ایئتیش ... بونلر برینه فرانسز ، انكیز و فنلنك ملاری قائم اولشلرد . انكیزلرك بیک دورلو تصفیقلری و رقابتلری رغماً فرانسزلر بیك شرقه مهم بر موقع صاحی ایدیلر . یالكنز بر شرق ایلله فرانسزلر - عثمانی ساجاخی آلتندہ بیله - قارا ده كیزدن مستقیف اولما بولردی .

م . ن . خ

پادشاهندن استفاده ، سرعت كوسترمش ایدی . [۱] فرانسوا آرماتاك نصیب كارانه حكیمندن چكنیكنندن سلیونه قارشی سترجه میدانه چقماقاری عثمانی پادشاه ایلہ مناسباتی یك چوق كرلر تردد قارشی اظهارندن ویدمه یقینلیه یك چوق كرلر تردد قارشی اظهارندن كری قالمش ایدمه فرانسه ك حیاتی منافعی ساقطه سیله ایست . ایست مرسانك دیشان حكمداری ایلہ صمیمی مناسبات تأییدیه عزم ایتمشدر .

قانونیک علوجا بنندن استمداد ایندیكی تاریخه نظراً تام اون سنه سوكر اده ك فرانسه دولت علیه دن [۲۵ شعبان ۹۶۱ - شویاط ۱۵۳۵] ایللك ساعدات عهدنامه سی استعمال ایتمشدر .

صراعظم ابراهیم باشا ایلہ سفیر ژان دولافوره آروسته باندلار كیز یازلیش اولان بو عهدنامه فرانسه بی شرق سورلنده و تجارتلرندہ سیر سفارتن حتی تأمین ایلیمشدر . واقعا بو حتی وندیکلر ده دور بریدی ، سائر بعض اقوامده یونندن شروم دگیلر ایدی ؛ لکن بونلر دوشورسی دغوریه استفاده ایدیلور ...

فرانسز باندلر ایل آلتندہ كروپ چقیلا بیلورلایدی . بو سایده فرانسه غایت واسع تجارتی منابه مالك اولش ایدی . مع مایه دوشونك منتهای استانبول ایدی . قارا ده كیز مسدود كیدی ، دولت بونلر و سوترلری یك اوراسی ایچون ساعده ایدیلور ایدی . فرانسزلر قارا ده كیز تجارتك قیمت و اهمیتنی بیاضعل بیلورلیدی . باخصوص استانبول قدر فرانسز آتمه سی ایصال ایدین فرانسز كیلری یوم بوش دورویور ایدی . سفیر ژراردن بعض تجارتی قارا ده كیز سفیریه توشقی ایندی . "طلون" ایچون ایكی كی كراسته بولكلنك اوزره مساعده ایستدیلر . حكومت ، موافقت ایتمك برابر ، كراسته نك استانبولده مایه سیله مشروط قیلدی . بو مقید مساعده ، قارا ده كیزك عثمانی سیر سفارته محض و منحصر اولدینه دلیل ایدی . یك چوق كرلر دورل دورولو اطلاع اوقاع واسطه لریه مارجعده بولونان فرانسزلر قارا ده كیز ایچون دلا رد جوابی آلوب قالمشلا قلدیلر .

اون آلتندہ عصرده انكیزلر له فلنكلیك عثمانی سفارنی ایل قاراده كیز لیانلرندہ اجرای تجارت مساعده آلمشلرد . بو عصرده فرانسه ك داخلی غائله لری شرقی دور فرانسز تجارتك یك زیاده اخلاال ایئتیش ؛ انكیزلر ، بالاخره فلنكلیك صرفندن استفاده ایدرك ماریكینك فرانسزلرك برینه قائم اولور و مرعشدر .

[۱] فرانسه حوزری استمدادك بلاتل قاراقول طرفدسی ؛ بولسه وادیم طرفدسی ؛ و قوق یورایندنه تمدد ایدیلور .

كرلك هم وادیمك موجود نظراً هم اسیر و عیوس دوشوش اولان ساعده ایلر استمداد سرعت ایتمكاری آكلیتیلور .

رسس بر نظره شامه تدقیق و معالیه سی شایستدر .

آلمانیا ایچونلر كینه اکتاب اوقورسه او چ سنه ده یاسانتاری شیب ایدیمكده - یاغود - اولمكینه عهد ایئتیش اولان فرانسه بی (قران) حذر ناری آز وقت كیمدن سیرانك عرجانیته انتما ایلیمشدر .

مأخذ : (عبرات تارده - ص : ۳۶۶ - ۳۶۷) (تاریخ بیوت - جلد ۱ - ص : ۳۶۸) (فرانسف ماریكینك قلیان سینه ادر فرانسوا لك اساری ص : ۵۲۹ - ۵۳۰) .

بو لافى دېښانه كلك اډن كيدو . دېدى .
 عمله او جاك دېنده آتته باڼوږدى . اړبين معن
 قايناوړ ، قاپار يوردى ، صانه كازانى پارچالايچي ،
 طاشا جېدى . عمله لك قولاږى چيښلادى . هر طرف
 نېتره دى . غريب برفوت اتى قازلك موصولوغه
 كوزوږدى . موصولوغ پارچلار په طوږدى ...
 اضطراب اچېنده دى . كندى قاپ اچېدى . نه
 پايدېنى بيليوږدى . موصولوغ دوندوږدى !

صوكرا ، چاچوانى اوستاسه قوشدى . آياقريه
 قاپاندى . قباختى سويليه جك ، غوغ دېله جكدى .
 فقط اوستاسى دها اولك آغزېندى بر سوز چيښه
 ايشى آكلادى . بر دېره اوله حد نلېدې .
 جنايت بيله اوڼى ټوركونه دى . خنجرېن ميرمك
 كوكنه صالادى . كندى قاپ اچېدى . مهن
 او جافه دغوږو قوشدى . موصولى قاپاڅى وقت
 وراږيدى . خاير ، معن نښامه دواكوش ، بر
 دامال قالمشدى . او وقت اوستا بېله ځايي قوږدى
 چان كوزونك اوكنه چيږدى . صيقلار قېلى ،
 نه تادار كوزېدى ! نه بر لكسى ، نه بر چالانى
 وادى ؟

او زوالى برده سړي ... اوستا اړتق اړتق
 كورميوردى . آه اوستا ، وحشى اوستا !
 خنجرله اوڼى ټولېوږدى !

اوستا ښكېه كېدى . كندى كندى اتهام
 ايدى . ځا كار بوله مره برادامك پايدېنى چاښتن
 پك مائو اولديار . بو تارك نه اېمېنى وادى .
 هيچ برنى اوڼى قورنارامازدى . قانه قارشى ديهت
 پنه قاندى . اعدام قرارې پروازېنه دېكېدى .
 تام قافسى كيسكه كوونوږله جكي اونو اوكا صوك
 بر ضياف وېرېلدى . اوستا : تشكر ايدېم .

غزير اخنديار ، دېدى ، قاپ بزدن باشقا بر لطف
 ايستيوږ . چاڼى برده حق چاليكز . بكي چاڼى
 ايستېدم . اوڼى پاچېه دادر نه زحمتل چكېم .
 باقام موفىق اولمې ؟ استېدى شى اغمېستېدى .
 مهن پايدى . كندى تاولمه دغوږو كېدركم ،
 چاڼى چافنه باشلادى . اوستا اترنك سنى
 دېكېدى . نه دولون ، نه براق ، نه صاف سسدى !
 كوزژندن باشلركلدى . بونار سونچ ياشلرى اوڼاليدى .
 ازبكت افكارى كورويوركي كوزلرى پارليوږدى
 چاڼى لكش چاليوم ، همده لافى سويلوږدى !
 اعتادله باشى سامليك آتته اكدى . ټولوكرن
 اميد ايتديكى ، حقيق چيانه بولدى !

ايسته اونك دوكدېڼ چانركك اڅك اعلاسنك ،
 اڅك برنجېسك كېمېسى ! هرسلو شېرنده كمادان
 چانك كېمېسى !
 اوله كډن صوكرا خلق پوچانه « كناهكارلرچاڼى »
 نامى وېردى . صوك زمانرده بو نام اونوټولېدى ؟
 بيليوږم .

و . مولاږ .

پرازاتش اولدىمى صولتر وبخاږه ده بولش اولدىم
 غيا قومو واصل اولمې ؟ ديور پوقارى دوج
 ايتديكز كندى ترجه لرنده اولېنى كي قومك
 عماره ميدانه گلرني ، گلش اولملا ايدى كنديه
 افخار ايدى جكلري سويلوږ ، الكز بوقهر مانقارنك
 كندېلريه صولتى ختي ايديوږ . ايتكى به مربوط
 اوڼېچى پيتكه ترجه به كلكشدر . ايتكى طرف
 ايله يني قحطالوك اخيارلرى وكنجلى دكل ... ماللرني
 نېب وغازت اتمك ايسينى بونلرى (ابو يعقوب)
 كنديسنك آغزلىرى اچېه ، كسكين قنچيله نهديد
 ايديوږ . كندىمى پويه توصيف ايتديكى قنچي
 تشهير اتماش اولدىكى كي دېكرلرېه صاحب
 مقالته « جلادار قنچلرني تشهير اتمكده دى .. »
 ديه لرنه رنما تشهير سېف اتمش دكلدرل ...
 ايسته ، عرب منبېلرنيك ټوركونه دثاويرى دكل
 معلومان ميدانه قوڼغه چاليشارنك ، پوږاڼى
 جديتيله متناسب برصونږده پاچه دقلى شو كوچوك
 تنقيدله پاك اعلا نظاره ايديوږ . برملتك مفاخرى
 پوله ياكلېش ترجه لري ، تحريفله دكل ، تاريخى
 حقيقتن ايرمقاله ميدانه چيچاره بيلير . عربيه بيلرك
 دائما تدقيق ومطالعه ايدېله جكلرى اڅك معروف
 اتمركل بوقدر تحريفه جسارت اولونورسه ، اشتقاق
 واديارنده پوروتون عندى واساسېر مطالعه لرنه قدر
 ايتاغنى لازم كلكچكى هراذغان صاحې بر آر تامل
 ايدى جكدر .

مدرس : شرف الدين

آلان شمېرى

بره سوك چانه دوكوچېسى

اول زمانده هرسلو شېرنده بر « چان دوكوچى »
 وادى . هر كلك حرمت ايتديكى بر اوستايدى .
 چاليشقان ، غفلى بر آدمدى . بياض ، صارى
 بروچو جانلر دوكلشدى . بو چانلر كلسلارده ،
 شاهلارده آله اچون چالينيوردى . صدارى قورادار
 دولون ، واقواق براق ، او قدر صانديكه
 چونكه اوقاليك اچينه طوښله برابر عشقى ، ايتانه ده
 آقيتوږدى ! فقط دوكدېڼ چانركك اڅك مكل
 « كناهكارلر چاڼى » دى . بوڼى هرسلو اهايلسى
 پك اعلا بيلير . بو چان شاه اثر مادلن قوله سنده
 آصيلدر . صدارتى ايتيدېن بره كناهكار مهن اللهه
 دغوږو دونه . بو حشمتلى اثرى ميدانه كترېمك
 اچون مشهور اوستا نه قاندار دوشوندى ! كچه
 كوندوز ناصل بر غېرله چالېشدى ! نهايت تاملامق
 زمانى كلكشدى . قايې پايلېشيدى . قاتبايلېش
 معن حاضردي ! كنده باسنديه علماسى چاچيږدى .
 « سنى بر ديقه قازانك يانده براتيوږم . معفى
 دوكلردن اول بر آر قوت اتمى اچون كېدوب
 بر قدح اچيږم . كتنه طوښي دوكلز . فقط ،
 دقت ايت . بن پوښك صافين دوكله فلاڼ قاتنا .

ايتديكلى بشقه بر فخرېه دى . ابو يعقوب ، « چل » بو
 قوموشو قانډ ايتي كوتوى تفرق ايتيږه كركس
 خنده سوز سويليكي حاله جاساده ده . بكي كندېلرن
 طولاڼى تيبب ايدى جكي كيسلر وارمېدو ؟
 بيلېكړه بر يوزنډه هر طرف اوزونډه اولان
 اصل فرعونيتك اصلى اولنردى . « ديور .

ترجه سنى اوچ نورو ايله كوسترش اولقلى
 شمرك برنجى صرعدنه بلكه منبرلر طرفندن هرېزه
 اسفاملى واردر .

بورادى (بر قاچ اساتلو عموچه ...) دخی
 كندېلري طرفندن ضم و علاوه ايدلشدر . ابو يعقوب
 پوقارى شمردن آبري اولان پوشرنده « نومفنده
 نچه صحيح عموچم وار ... ديور (تومجان)
 دهك داييلرني فى الحقيقه ماجديت ايله توصيف
 ايديوږ سوده بوزرك اوتارنډه برجات بولنقلىږي
 مقاله صاحې كندى طرفلرنډ علاوه اڅكلدر . دوت
 نورمولو اوزون شعر ايسه « ابو يعقوب » لك ټورك
 اوماندي صراحت « كوسترور . فى الحقيقه پوقارېن
 برى بزه ټورك ديهه قديم ايدېن عربيه شعرلر
 صاحې (ابو يعقوب) لك بوسوك شمردن ټورك اوليوږ
 عجم نسلدن اولېنى صراحت « آكلابوز . فقط غيا
 كندېلري بونى قوامشلىرى [پوقارون
 (كورېز هرېك (۱۵۰) تاريخلرده ياشامش ټورك
 ټورك دولتى كوزېله كورمش ، عباسيه دولته
 بويوك برومفه ايرمش نسل ټورك خاقانك صوبندن
 بولش) ديورلر] ديه بر سواه معروض
 قاليسق (ابو يعقوب) لك تعين نسل خنده
 ايتسان كسرى ابن هرمس ديهسته رنما بوزانك
 « صوبى صورانلر بيليدلر كه اناظرندن بم اتم
 ساسايلرن ايران شاهى هرمنك اولغېلر .) ديه
 اچېندن آچېه (اب) كلسى (آتايه تحويل ايش
 اولقلىر جوابى وېرېز .

بو شردىك برنجى پيتك ترجه سنده مېم بر
 كلكشاق واردر .

قايلاده بر كچه صباح وڼى سوكرن كېم
 وصول و احرار شهادت ايتديكېم بخاږه ميدان
 قوم و قېلمه كاپ زيارت ايتېږدى بڼه افخار
 ايدى بيليردى . صورتيله اولان ترجه لرنه نظرا
 (ابو يعقوب) لك احرار شهادتېن صكره پوشرى
 سويلش اولسنى قبول اڅلرى لازم كيوږه پك
 تحفدر . حالوكه برون بېله غريب كوږل بوسلكه
 حلى ، حقيقتنه غامت بسطېد .

نأزده عماره ده ټولك معناسه اولان شهادت
 عربيه ده ټولك دكل حاضر اولق معناسده . صوكرا
 (بر كچه صباح وڼى سوكرن ...) معناسده
 (قيتدارنه نښه صانېك ياندين اڅلرديني كوزل
 حوزانلر تكرار على التكرار جوم وفرار ايتوږ
 حاله ..) ديك اولان (والثرات ثوب ..) دن
 چيچارشدر .

ابو يعقوب « بم قايلاده صاحبانرك يانلرن
 آيتدقلى سوى اترنك جوم وفرارى اتماسده